A Kárpát-medence Határon túli Nemzeti Parkjai

A Természetvédelmi Világszövetség meghatározása szerint nemzeti parknak az olyan területet nevezzük, amely ökológiai szempontból megőrzendő, illetve megvédendő mindenfajta mezőgazdasági, ipari hasznosítástól.

1. Felvidék Nemzeti Parkjai

Szlovákiában több, mint 10000km^2 nagyságú védett terület létezik. Az ország csak nem 1/5-e bizonyos fokú természetvédelmet élvez.

1.1. Tátrai Nemzeti Park

- Szlovákia legrégebbi és legnagyobb nemzeti parkja.
- 1949óta szolgálja a Magas-Tátra védelmét.
- Területe 738km², magába foglalja a Liptói Havasokat, a Magas Tátra szlovákiai részét, és a teljes Fehér Tátrát.
- A nemzeti park 2/3-át lucfenyő, ill. jegenyefaerdő borítja. A park élővilága között endemikus fajok is szerepelnek, mint például a mormota, a tátrai zerge vagy a szirti sas.

1.2. Alacsony-Tátra Nemzeti Park

- A hegység területe 1978-tól nemzeti park.
- A földtani viszonyok sokfélesége, endemikus és reliktum állatfajok sűrű előfordulása jellemzi.
- Az Alacsony- Tátra központi részének kristályos alapkőzete a gránit, amelyet másodkori üledékes mészkő és dolomit rétegek takarnak. Ezekben a kőzetekben kiterjedt barlangrendszerek és látványos felszíni karsztformák alakultak ki, melyek Szlovákia legmélyebb és leghosszabb barlangjai.

1.3. Szlovák Paradicsom Nemzeti Park

- 1988-ban nyilvánították nemzeti parkká.
- Szűkebb értelemben a Káposztafalvi-karszt.
- Területe 19763 ha, nagy része a Gömör-Szepesi-érchegységhez tartozik.

1.4. Pieninek Nemzeti Park

- 1932-ben jött létre, első európai nemzeti parkként.
- Területe 22 444 ha, mely 10 természetvédelmi és nemzeti rezervátumot illetve természeti, nemzeti emlékhelyeket és védett övezeteket foglal magába.
- Mészkőjelleggel bíró térség kiemelkedő állat-és növényvilággal rendelkezik.

1.5. Kis- Fátra Nemzeti Park

- 1988-ban, az addigi tájvédelmi körzet nemzeti parkká alakult.
- Területe 197,9 km², melynek legnagyobb része a Kriváni-Fátra területén helyezkedik el.
- A védett endemikus növény- és állatfajok, valamint élőhelyeik védelme céljából a nemzeti parkon belül 24 rezervátumot, illetve védett objektumot alakítottak ki, amelyek általában nem, vagy csak korlátozott körülmények között látogathatók.

1.6. Nagy-Fátra Nemzeti Park

- 1973-ban védetté, 2002-ben pedig nemzeti parkká nyilvánították.
- Területe 404 km^2, a védett sávja 261 km^2.
- A **tiszafa fenyő** legnagyobb eredeti lelőhelye Európában.
- Nagy-Fátra elemi természeti értékei a terjedelmes hegyi területek tagolt felületei, gazdag mészfennsík lelőhelyekkel, folyamatos erdőkkel, terjedelmes és jellegzetes fennsíki övezettel, hosszú völgyekkel, gazdag növény és állatvilággal.

Tiszafa fenyő

1.7. Murányi-fennsík Nemzeti Park

- A nemzeti park 1997-ben jött létre
- A nemzeti park 20 318 hektár kiterjedésű, melyhez 21 698 ha védősáv csatlakozik.
- A karsztjellegű magaslati fennsík a Szlovák Érchegység nyugati részén, Közép- és Kelet-Szlovákia határmezsgyéjén terül el.
- A területen több mint 150 jelentősebb, nem látogatható barlangot, több mint 50 víznyelőt és víz keletet tartanak nyilván, valamint rengeteg felszíni karsztképződményt, mint amilyenek a sziklahasadékok, töbrök, furatok, szurdokok, sziklatűk, kőszirtek.

1.8. Polonina Nemzeti Park

- 1997-ben nyilvánították nemzeti parkká.
- Területe 29 805 ha, védelmi övezete pedig 10 973 hektárnyi területen fekszik.
- A nagy kiterjedésű eredeti bükk és jegenyefenyő-bükk erdőivel, a **Stužica, Rožok és Havešová** nevet viselő **őserdőivel** 2007-ben felkerült az UNESCO Természeti Világörökségeinek listájára.

1.9. Szlovák Karszt Nemzeti Park

- 2002-ben nyilvánították nemzeti parkká.
- Területe 346 km2, plusz 117 km2 védett övezet
- **Közép-Európa legnagyobb karszt területének** több földalatti helysége van, 1100 **barlang és szakadék**, melyek szerepelnek az **UNESCO** Világ kulturális és természeti örökség listáján.

2. Erdély Nemzeti Parkjai

Az Európai Unióhoz való csatlakozás érdekében korábban soha nem látott mértékben megnövelték a védett természeti területek és kiterjedését. Számos nemzeti parkot és natúrparkot létesítettek.

2.1. Békás-szoros- Nagyhagymás Nemzeti Park

- 1990-ben létesítették.
- Területe 657,5km^2, amelynek 78%-a fokozottan védett, 22%-a védett terület.
- Földrajzilag 5 területre oszlik:
  - Békás-szoros, Kis-Békás-szoros, Gyilkos-tó
  - Nagy-hagymás, Egyes-kő, Öcsém
  - Munticel-mészkőgerinc, Hóvirág-barlang
  - Likas-zsomboly
  - Tósarki-barlang
- A védett park területén végzett kutatások eredményei alapján a parkban 1147 felsőbbrendű növényfaj található meg, melyből 29 hibrid és 99 alfaj.

2.2. Domogled-Cserna-völgy Nemzeti Park

- 1982-ben alapították meg.
- Területe több, mint 60000ha, melyet számos vízesés;csodás,meredek sziklaképződmények,szorosok; meleg és jéghideg források teszik változatossá.
- Mediterrán hangulatú állat-és növényvilága egyre inkább védelemre szorul.

2.3. Kelemen-havasok Nemzeti Park

- Területe kb. 7700ha.
- A rezerváció természetes lombhullató, vegyes és fenyőerdőket foglal magába, valamint a szubalpesi és alpesi régiót. Növényvilága igen gazdag, ritka fajok közül megemlíthetjük a Tiszafát és a Cirbolyafenyőt.
- Állatvilága hasonlóan gazdag, mint a növényvilága. Szinte minden állatfajt megtalálhatunk, melyek a Kárpátok erdőrengetegeiben megfordulnak.

Cirbolya fenyő

2.4. Királykő Nemzeti Park

- 1990-ben, az addig védett területet nemzeti parkká avatták.
- Területe 4900ha, melyet nagyjából 9900ha védőzóna vesz körül.
- A Királykő számos ritka és védett növény (köztük például a **királykői szegfű**, mely a világon egyedül csak itt él) és állat (köztük nagytestű emlősök) számára biztosít élőhelyet, de egyéb természeti értékei miatt is vitán felül megérdemli a lehető legmagasabb szintű védelmet.

Királykői szegfű

2.5. Nérai-szoros Nemzeti Park

- A Néra-völgye szépségénél fogva az Aninai-hegység csodája.
- Mintegy 20km-es sávban terül el, Sasca Romana és Újsopos helyiségek között. Kis területű, de rendkívül változatos természeti szépségekkel bővelkedő táj.
- Karsztvidékre jellemző minden jellegzetes formával találkozhatunk, pl. barlangokkal, mésztufa lépcsőkkel és vízesésekkel, kiugró mészkőszirtekkel.
- A folyó partján jelzett turista útvonal vezet.

2.6. Radnai-havasok Nemzeti Park

- 2000-ben alakult nemzeti parkká, de már 1979-ben az UNESCO „Ember és Bioszféra” rezervátummá nyilvánította.
- Területe nagyjából 46000ha.
- A Radnai-havasok növény- és állatvilága a Kárpátok többi magashegységéhez hasonló összetételű, de él itt sehol máshol elő nem forduló növényfaj is, mint például a **Radnai habszegfű**.
- Az állatok közül megtalálható itt szinte minden jellemző kárpáti nagyvad. A hegység értékes, ritka madara a nyírfajd.

Radnai habszegfű

2.7. Retyezát Nemzeti Park

- 1935-ben jött létre, Románia első nemzeti parkjaként.
- 1980 óta az UNESCO „Ember és Bioszféra” programjának is részese.
- 2004 óta a WWF (Természetvédelmi Világalap) által létrehozott Pan Parks hálózat része.
- Területe 38047ha.
- A Retyezát növény- és állatvilága egyaránt gazdag. A hegység számos olyan növényfaj otthona, amely kizárólag itt él, pl. Erdélyi havasszépe.

Erdélyi havasszépe

2.8. Szemenik-Krassói-szurdok Nemzeti Park

- 1994-ben alakult a természetvédelmi terület nemzeti parkká.
- Területe meghaladja a 10000ha-t, melyen nyolc természetvédelmi terület helyezkedik el.
    - Krassó szurdoka
    - Nera forrása
    - Garlistei szurdoka
    - Krassó forrása
    - Buhui
    - Comarnic barlang
    - Popovat barlang
    - Buhui barlang

2.9. Zsil-völgy Nemzeti Park

- 1938-ban nyilvánították nemzeti parkká.
- Területe meghaladja a 11000ha-t.
- 2006-ban a Natura 2000 tagjává vált.
- A park vezetőségének sikerült támogatáshoz jutnia az Európai Fejlesztési Alaptól, melynek köszönhetően javítani szeretnék a területen élő 203 faj életkörülményeit, továbbá a pénzből elkerítenék a pár tíz hektárnyi érintetlen erdőt, mely európai viszonylatban egyedivé teszi a területet. Illetve a fejlesztésre szánt pénzből egy információs központ kiépítését is tervezik.

3. Kárpátalja nemzeti parkja

Az országban a legnagyobb szintű védettséggel a természetvédelmi területek, a védett bioszférák és a nemzeti parkok rendelkeznek. Ukrajna védett természeti területei az ország kb. 3%-át teszik ki.

3.1. Szinevéri Nemzeti Park

- 1989-ben jött létre.
- Területe meghaladja a 40000ha-t, Kárpátalja északkeleti részén található a Gorgany hegyláncban helyezkedik el.
- A nemzeti park területét négy funkcionális övre osztják:
  - Fokozottan védett öv (mintegy 7 000 hektár)
  - Védett öv (20 100 hektár)
  - Rekreációs öv (kb. 5 000 hektár)
  - Agrárgazdasági öv (8 300 hektár)
- A park nevezetessége, a hegyomlással keletkezett Szinevéri-tó, mely 989m-rel a tengerszint felett található meg.
- A védett növényfajok száma: 40, az állatfajoké 11.
- A park létrehozásának fő célja az emberi tevékenység által még kevéssé átformált tájak, illetve az itt található ritka növénytársulások megőrzése volt. Fontos cél volt továbbá a terület sokféle rekreációs erőforrásának ésszerű felhasználása, valamint a régió ökológiai egyensúlyának fenntartása.